

2. Дубровіна, І.В. Хребтова, А. В. Казкова мозаїка : підготовка педагогів дозвілєвої сфери засобами театралізованих вистав : навч.-метод. посібн. Біла Церква: Вид-во «КОІПОПК», 2017. 130 с.
3. Інноваційні технології навчання від А до Я / упор. В.Волканова. К.:Шк. Світ, 2011. 96 с.
4. Макаренко А. С. Методика виховної роботи . Київ : Радянська школа, 1990. 366 с.
5. Макаренко Г.М., Наземнова Т.О., Міщенко Н.І., Дорогань Л.О. Музичне мистецтво: підр. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. Харків:Оберіг, 2007.192 с.
6. Максимюк С.П. Педагогіка: навчальний посібник. К.: Кондор, 2005. 67 с.
7. Пехота О. М., Кіктенко А. З., Любарська О. М. та ін. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. О. М. Пехоти К.: А.С.К., 2001. 256 с.

Цибулько Л. Г.,
доктор педагогічних наук, професор, в.о. завідувача кафедри педагогіки,
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»,
м. Слов'янськ, Україна

Гриценко П. Ю.,
студентка III курсу Факультету початкової, технологічної та професійної освіти,
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»,
м. Слов'янськ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВНОЇ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У СУЧАСНІЙ ШКОЛІ

Анотація. Стаття присвячена особливостям організації виховної роботи в умовах дистанційного навчання у школі. Визначено особливості діяльності класного керівника у виховному процесі. Проаналізовано основні завдання, напрямки та зміст виховання під час дистанційної роботи школи.

Abstract. The article is devoted to the peculiarities of the organization of educational work in the conditions of distance learning at school. The features of the class teacher's activities in the educational process are determined. The main tasks, directions and content of education during distance work of the school were analyzed.

Починаючи з 2020 року проблема дистанційного навчання є найбільш актуальною не тільки у світі, а й в Україні зокрема. Спочатку на це вплинув Covid-19, який змусив усі школи перейти на дистанційне навчання. Наразі в умовах повномасштабного вторгнення РФ навчально-виховний процес у онлайн форматі триває. Відповідно до Закону України «Про освіту», Концепції Нової української школи виховання є невід'ємною складовою освітнього процесу, охоплює усі сфери шкільного життя і має ґрунтуватися на загальнолюдських цінностях. [10].

Питома вага в організації виховної роботи у закладах загальної середньої освіти належить класним керівникам. Діяльність класного керівника регламентується «Положенням про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти», затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 6 вересня 2000 року №434, затвердженим у Міністерстві юстиції України 26 вересня 2000 року №659/4880 (зі змінами). [6]

Проблемами впровадження дистанційної освіти в Україні плідно займалися такі науковці, як В. Биков, С. Вітвицька, В. Кухаренко, Н. Клокар, Е. Полат. Можна стверджувати, що в Україні визначено певний вектор розвитку дистанційної освіти, як одного з головних напрямів сьогодення. [9, с 232]

Метою статті є висвітлення та аналіз особливостей організації виховної роботи класного керівника в умовах дистанційного навчання у сучасній школі.

Пандемія, викликана поширенням Covid-19, змусила усе суспільство, в тому числі педагогічну спільноту, адаптуватися до нових умов життя, роботи, навчання, виховання та відпочинку.

У зв'язку з карантинними обмеженнями, запровадженими у 2020 році, усі навчальні заклади України перейшли на дистанційне навчання. [1] Дистанційне навчання — це навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну взаємодію вчителів та учнів на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі. [5, с. 3]

Під час упровадження онлайн-навчання у різних освітніх закладах визначено, що вибір моделі організації напряму залежить від досвіду роботи учасників освітнього процесу з комп'ютерною технікою та інформаційними технологіями, а також від рівня мотивації учнів і здатності вчителів до опановування нових методів викладання [2]. Як наслідок, дистанційне навчання у різних закладах освіти було організовано за допомогою використання різноманітних онлайн-середовищ, сервісів та платформ.

Для проведення такої роботи вчителі та класні керівники використовують соціальні мережі, сервіси Google Classroom, ClassDojo, Zoom. У соцмережах можна проводити різні челенджі та флешмоби. Серед інших виховних заходів можуть бути зустрічі, класні години, різноманітні заходи, онлайн екскурсії тощо. Використовуючи надані інформаційні ресурси, від вчителів очікується не тільки організація усієї навчальної діяльності учнів, а й їх виховання.

Основними завданнями та напрямками діяльності педагогів навчального закладу з питань виховної роботи є:

- національно-патріотичне виховання;
- формування налаштованості на здоровий спосіб життя, відповідальне ставлення до власного життя, формування ціннісного ставлення до власного життя;
- превентивна праця, творення правової компетентності;
- профілактика булінгу в освітньому середовищі, формування дружнього колективу класів та освітнього закладу;
- формування мотивації до інтелектуальної діяльності;
- громадянської компетентності школярів;
- зростання життєтворчої компетентності та творчих здібностей учнів;
- формування екологічної компетентності учнів;
- бачення неприпустимості ксенофобії та расистських проявів до представників інших рас та національностей.

Зміст виховної роботи – це комплекс ідей, прикладів, фактів, використання яких у початково-виховному процесі досягаються конкретні цілі та завдання. Зміст реалізується через різні форми – уроки (пам'яті, доброти, милосердя), бесіди, диспути, учнівські збори, лінійки та ін, індивідуальну, групову та масову форми роботи.[3;с 10]

Навчально-виховний процес у режимі онлайн вимагає від вчителів опанування нових платформ з метою підтримання зв'язку із учнями та передачі інформації на будь-якій відстані. Завдяки Zoom учасники виховних заходів мають можливість відвідувати зустрічі з класними керівниками та цікавими особистостями, навіть якщо вони тимчасово чи постійно мешкають в іншому місті, або взагалі в іншій країні.

Для естетичного виховання та розширення кругозору учнів важливі візити до театрів, музеїв, пам'ятних місць. Для цього в умовах дистанційного навчання організовують онлайн подорожі, онлайн екскурсії, театральні вистави, музейні виставки в соціальних мережах. Це зручно ще й тим, що пряма трансляція зберігається у вигляді відео, і її можна переглянути в будь-який час, якщо учні з певних причин не брали участь. Спільні перегляди також можна зберігати в такому додатку, як Google Classroom. Для цього вчителі завчасно оголошують час і тему, яку потім можна відтворити за допомогою ресурсів YouTube-каналу або власного відеоматеріалу. Це важливо не тільки для дистанційних уроків, а й для проведення класних годин. Після перегляду рекомендується обговорити побачене. Учні можуть прокоментувати або подискутувати в чаті про побачене, записати свої враження у відео чи блозі та поділитися ними, або виконати творче завдання для підтвердження.

Для своєчасного обміну інформацією, миттєвого обміркування та прийняття рішень можна користуватися різними способами зв'язку, такими як Viber, Telegram, Whatsapp тощо. Крім того, рекомендується скористатися такими послугами для проведення навчального часу:

1. Instagram. Через те, що це надзвичайно популярний додаток для молоді, у якому можна створити сторінку класу та організувати онлайн-флешмоб на тему «Як я проводжу своє дистанційне навчання» та ін.
2. Facebook. Соціальна мережа чудово підходить для спілкування з батьками учнів. Крім того, вчителі можуть розмішувати (з дозволу батьків учнів) пости про добрі справи класу на власних сторінках. Наприклад, у цій програмі учні можуть розпочати флешмоб «Я у вишиванці» або «Вишиванка – мій генетичний код».
3. Discord. Сервіс для проведення онлайн виховних заходів. Учні можуть використовувати не лише відео, а й аудіоповідомлення для спілкування. Також там дуже зручно організовувати роботу за темами: створення та налаштування свого серверу та організація різноманітних тем виконується дуже швидко та зрозуміло.

Виховна робота в освітніх закладах включає взаємодію не тільки з учнями а й з батьками та особами, які є опікунами, акцентуючи увагу на соціалізацію дітей та підлітків, а також на зворотній зв'язок дорослих членів родини, які разом із класними керівниками беруть активну участь у вихованні своїх дітей.

Класний керівник використовує різні форми участі учнів в дискусіях: відео, презентації, фотографії та живі коментарі на цікаві теми, робота над особистими проектами. Наприклад:

Завдання вчителя:

- пройдіть тест на асоціацію зі стосунками з протилежною статтю, і погляд на життя;
- пройдіть асоціативний тест «пізнай себе»;

Завдання батьків:

- тест на визначення рівня тривожності дитини;
- пройдіть тест «Який ти батько»;

Завдання учнів:

- виконайте інтерактивну вправу «Поєднання емоцій у позитив і негативний»;
- виконати інтерактивну вправу «Розвиваємо увагу».

Сучасні учні чудово опанували соціальні мережі та проводять у них багато часу. Виховна робота завжди була невід'ємною частиною освітнього процесу, і зараз, в умовах військового стану та повномасштабного вторгнення РФ на територію України, її роль неможливо недооцінити.

Організація освітнього процесу та виховної роботи у закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану потребує глибокого змісту та ґрунтовних методів роботи. З метою безпеки учнів, їхнього фізичного, психічного, соціального та духовного здоров'я вони беруть участь в освітньому процесі

дистанційно, а виховні заходи, заплановані класним керівником на навчальний рік, відбуваються за допомогою інтерактивного спілкування.

Найважливішими напрямками виховної роботи наразі мають бути:

- психологічна та емоційна підтримка учнів;
- навчання правил поведінки в умовах воєнного стану (під час повітряних тривог, поводження з вибухонебезпечними предметами, перша медична допомога тощо);
- адаптація та підтримка учнів-ВПО;
- розвиток критичного мислення та медіаграмотності;
- національно-патріотичне виховання.

Нова реальність диктує нові правила життя. Одне з найважливіших завдань класного керівника та батьків – навчити учнів правилам безпеки, які допоможуть зберегти життя.

Учні усіх класів повинні знати:

- які заборони та обмеження діють під час воєнного стану;
- що таке «тривожна валіза», як її збирати і що туди класти;
- як діяти під час повітряного попередження (що, якщо сигнал трапиться вдома/на вулиці/в магазині тощо);
- як поводитися під час обстрілу;
- що робити при виявленні вибухових речовин;
- як надати першу допомогу.

Учні можуть готувати тематичні пам'ятки (їх можна зробити за допомогою Canva) буклети, постери тощо, які потім можна надіслати їх у месенджерах. Аби вони краще запам'ятовували ці важливі правила, треба пройти опитування у вигляді онлайн-вікторин, разом зробити тематичні плакати та буклети, запропонувати виконати кілька навчальних проєктів тощо.

Наразі, не має сумніву, що національно-патріотичному вихованню потрібно приділяти особливу увагу. Ось чому зараз важливо:

- 1) реалізовувати заходи національного патріотизму;
- 2) брати участь у волонтерській діяльності;
- 3) розголошувати дітям про українську культуру;
- 4) влаштовувати акції пам'яті;
- 5) проводити години, присвячені війні рф проти України;
- 6) створення освітніх програм для борців за нашу незалежність і свободу;
- 7) організовувати зустрічі із ветеранами АТО, ООС.

Усі завдання, які ставляться у виховному процесі класним керівником, на сьогоднішній день, можуть бути реалізовані в Україні лише у онлайн форматі. Дистанційна форма організації виховної роботи визначається як провідна. Її ефективність залежить від якісного виконання своїх професійних обов'язків класними керівниками та застосування інформаційно-комунікаційних технологій у виховній роботі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Деякі питання організації дистанційного навчання: наказ Міністерства освіти і науки України від 08.09.2020 р. №1115: зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28.09.2020 р. №941/35224. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/z0941-20#Text>
2. Дистанційне навчання: виклики, результати та перспективи. Порадник. З досвіду роботи освітян міста Києва : навч.-метод. посіб. Упоряд.: 27 Воронікова І.П., Чайковська Н.В. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 456 с.
3. Кондрашова Л.В, Лаврентьєва О.О, Зеленкова Н.І. Методика організацій виховної роботи в сучасній школі:навчальний посібник/Л.В Кондрашова, О.О Лаврентьєва, Н.І Зеленкова.-Кривий Ріг:КДПУ, 20.08-187с.
4. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою МОН України В. Г. Кременем 20 грудня 2000 р.).
5. Методика дистанційного навчання: збірник статей /За редакцією В. А. Ребрини. Хмельницький: ХОІППО. 2021. 99 с.
6. Про затвердження Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти { *Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки N 489 (z0791-06) від 29.06.2006* } [Електронний ресурс].Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0659-00#Text>
7. Про організаційні заходи для запобігання поширенню коронавірусу COVID-19: Наказ МОН від 16.03.2020 р. №406. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/proorganizacijnazahodidlyazapobigannya-poshirennyu-koronavirusu-s-ovid-19>.
8. Про Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України: Наказ МОН від 31.10.2011 р. № 1243. [Електронний ресурс]. Режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/ru/v1243736-11>.
9. Цибулько, Л. Г., Білецький, О. А., & Мартинова, С. П. (2022). Реалізація виховної діяльності в умовах дистанційного навчання. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*, (1(349) Ч.1), 213–221. [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2022-1\(349\)-1-213-221](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2022-1(349)-1-213-221)

10. Щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2022/23 н.р. (Дод.1) [Електронний ресурс].Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-vihovnogo-procesu-v-zakladah-osviti-u-20222023-n-r>

Чернякова А. В.,
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри
мовної підготовки іноземних громадян
Сумського державного університету,
м. Суми, Україна

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ У ПРАКТИЦІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. Стаття актуалізує питання національно-патріотичного виховання націленого на формування громадянсько-патріотичної позиції особистості в системі національного та інтернаціонального виховання. Національно-патріотичне виховання студентів здійснюється у процесі навчально-пізнавальної діяльності, як провідної, шляхом внесення ціннісних складових у зміст навчальних предметів соціально-гуманітарного циклу, зокрема на уроках української мови. У статті наводяться різні форми, методи, технології патріотичного виховання, переважно в онлайн-форматі, які успішно використовуються у процесі мовної підготовки іноземних студентів викладачами кафедри мовної підготовки іноземних громадян на базі Сумського державного університету.

Abstract. The article updates the issue of national-patriotic education aimed at the formation of a civil-patriotic position of the individual in the system of national and international education. National-patriotic education of students is carried out in the process of educational and cognitive activity as a leading way of introducing valuable components into the content of educational subjects of the socio-humanitarian cycle, in particular in Ukrainian language lessons. The article presents various forms, methods, technologies of patriotic education, which are successfully used in the process of language training by teachers of the Department of Language Training of Foreign Citizens at the Sumy State University.

Актуальність теми. Уважного ставлення дослідників, освітян, усіх, хто займається вихованням молоді, останнім часом вимагає питання вивчення проблем патріотичного виховання в системі національної та інтернаціональної університетської освіти. Окреслена діяльність має бути спрямована на формування правової вихованості, патріотизму та нівелювання негативних проявів етнонаціоналізму як серед іноземних студентів, так і громадян українського суспільства, всієї світової спільноти в цілому.

Проблема гостро перебуває в центрі уваги людства, особливо у зв'язку з повномасштабним вторгненням РФ на територію України, оскільки у результаті агресивних дій нівелюються такі цінності, як-от: незалежність, гідність, рівність, справедливість, чесність, толерантність та культурне різноманіття, соціальна відповідальність, патріотизм тощо.

Ступінь розроблення проблеми. Окреслена проблема є цілком на часі. Так, практичні засади ціннісно-орієнтованого навчання студентів на засадах толерантності, демократії, патріотизму висвітлено у працях цілого ряду вітчизняних дослідників О. Тупахіної [1], Н. Пилипенко-Фріцак [3], А. Чернякової [3].

Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід стали предметом наукового дискурсу вітчизняних вчених Л. Ороновської, Г. Цап [2, с. 53-57]. Особливості ціннісно-орієнтованого навчання в українських ЗВО з урахуванням міждисциплінарних зв'язків висвітлено у науковій розвідці вченої Л. Підкаміної [1, с. 106]. Практичні засади патріотичного виховання молоді розроблено у методичних рекомендаціях Д. Сиротюка [6].

Визначення мети дослідження. Враховуючи актуальність проблеми та недостатній рівень її дослідження, метою статті є проаналізувати особливості національно-патріотичного виховання студентської молоді як способу формування позитивних ціннісних орієнтирів у практиці викладання української мови.

Виклад змісту. Міністерство освіти і науки затвердило Заходи щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року.

Про це йдеться в наказі МОН від 06.06.2022 №527. «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641» [5].

Згідно із ініціативою, серед основних складових національно-патріотичного виховання в концепції виокремлені громадянсько-патріотичне, духовно-моральне, військово-патріотичне та екологічне виховання.

Метою національно-патріотичного виховання визначено становлення самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, формування активної громадянської позиції, утвердження національної ідентичності громадян на основі духовно-моральних цінностей Українського народу, національної самобутності.